

Ruimte regelen.

Startnotitie over de verhouding tussen overheid en inwoner.

Aanleiding

Iets meer dan een jaar geleden heeft de Rekenkamer haar rapport over het functioneren van de wijkplatforms en het samenspel tussen wijkplatforms en gemeenten aangeboden.¹ Het rapport was over beide helder: noch het functioneren van de wijkplatforms noch het samenspel tussen platforms en gemeenten is optimaal. Om hierin verbeteringen aan te brengen werden zowel aan gemeenteraad als college aanbevelingen gedaan. Die aan het college worden momenteel uitgevoerd, van de voortgang wordt de raad op de hoogte gehouden via periodieke informatienota's.²

De aanbevelingen aan de raad zijn in de raadsvergadering van 10 juli 2014 via een amendement aangepast.³ De rekenkamer stelde een 'fundamentele discussie' voor met gemeenteraad en wijkplatforms over 'rol en bijdrage van de wijkplatforms aan de lokale samenleving'. Naar aanleiding hiervan zou een duidelijke opdracht geformuleerd moeten worden aan het college op basis waarvan de voortgang van de aan het college gedane aanbevelingen gevolgd kon worden. Door duidelijke doelen te stellen, periodieke rapportages te vragen en periodiek overleg te organiseren met 'het veld' konden knelpunten snel gesignaleerd én opgelost worden.⁴ Hoewel het amendement bepaalde dat in plaats van direct een discussiebijeenkomst tussen raad en platforms te organiseren er eerst een bijeenkomst zou plaatsvinden waar raad, college en ambtelijke organisatie de rol en bijdrage van de platforms zouden evalueren om vervolgens in gesprek te gaan met de wijkplatforms, werd de kern van het rapport overgenomen. Daarmee werd vastgesteld dat het samenspel tussen de wijkplatforms en gemeente niet optimaal is, mede daardoor de platforms ook niet optimaal functioneren, mensen zich onvoldoende serieus genomen voelen als gesprekspartner en de betrokkenheid van leden van de platforms terugloopt.⁵

---

¹ G. Hagelstein e.a., *Samenspel tussen wijkplatforms en gemeente in Lingewaard*, 24-4-2014. (verder: rapport Rekenkamer).

² Tweede kwartaalrapportage voortgang aanbevelingen RKC-rapport wijkplatforms, informatienota, 21-4-2015.

³ A2014-07-10, fractie Lokaal Belang Lingewaard, wijkplatforms (aangenomen).

⁴ Rapport rekenkamer, 13.

⁵ Rapport rekenkamer, 10-12 (conclusies en aanbevelingen).

Nu een jaar verder moet worden vastgesteld dat er ten opzichte van een jaar geleden nog weinig verbetering zichtbaar is. Recente briefwisselingen tussen platforms en gemeente(raad) laten zien dat binnen de platforms het beloofde brede gesprek over hun rol en positie nog altijd wenselijk geacht wordt. Ondertussen worden de aanbevelingen aan het college wel uitgevoerd, maar niet binnen een door de raad gesteld breder kader zoals de rekenkamer in haar rapport voor ogen leek te hebben.⁶ Dit maakt dat het proces niet helder is en de voortgang mede daardoor moeilijk op waarde te schatten. Want wanneer we niet weten waar we gezamenlijk willen uitkomen, is het moeilijk vast te stellen of we nog aan het begin staan of al een aardig eind op weg zijn. De laatste aanbeveling van de rekenkamer wordt dan ook slechts in zeer beperkte zin opgevolgd.

Een complicerende factor hierbij is dat de presentatie van het rapport van de rekenkamer vrijwel samenviel met het aantreden van een nieuw college van Burgemeester en Wethouders dat zowel in haar coalitie- als collegeprogramma een nieuw begrip dat raakt aan de relatie tussen gemeente en inwoner centraal heeft gesteld: overheidsparticipatie.⁷ Met dit begrip werd een verdiepingsslag beoogd ten opzichte van het in onze gemeente veelgebruikte begrip burgerparticipatie. Die wisseling was nodig omdat ‘gemeenten (...) niet meer alleen vanuit het gemeentehuis bestuurd [worden]. Inwoners, maatschappelijke organisaties en bedrijven trekken steeds meer hun eigen plan. Overal ontplooiën zij initiatieven om gezamenlijke maatschappelijke doelen te bereiken. Het is de overheid die moet veranderen om de samenleving ruimte te geven. Vooral omdat de overheid haar taken niet kan uitvoeren zonder gebruik te maken van de kennis en ervaring van anderen’.⁸

De verdere uitwerking van het begrip overheidsparticipatie heeft zonder enige twijfel raakvlakken met de rol en functie van de wijkplatforms enerzijds en bredere vraagstukken als inwonersparticipatie en burgerinitiatief anderzijds. In een informatienota gedateerd 11 november 2014 wordt dit ook gememoreerd. Toch is uiteindelijk besloten verschillende aspecten *niet* in samenhang te bezien. In een informatienota gedateerd 7 april 2015 wordt aangegeven dat binnen het project overheidsparticipatie wordt gewerkt aan zogenoemde leefbaarheidsplannen voor de kernen. In een nota, door het college verzonden aan het presidium, wordt bevestigd dat dit betekent dat andere aan het begrip overheidsparticipatie

---

⁶ Rapport rekenkamer, 12-13.

⁷ In het coalitieakkoord *Vrij laten in vertrouwen* wordt dit begrip overigens niet genoemd, maar de uitwerking zoals in het collegeprogramma raakt wel aan de in de inleiding van het akkoord geschetste nieuwe verhoudingen tussen overheid en burger. In de *Kadernota 2016* wordt overigens nog eens onderstreept dat overheidsparticipatie een van de vier speerpunten is van het college.

⁸ Collegeprogramma 2014-2018, 2.

rakende velden (wijkplatforms, inwonersinitiatief) hierin vooralsnog niet geïntegreerd worden. Zo blijven meerdere sporen naast elkaar lopen.⁹

Naar onze overtuiging is dit een gemis, temeer omdat in het collegeprogramma nog expliciet werd aangegeven dat zowel lopende als nieuwe projecten gegroepeerd zouden worden rondom het centrale thema overheidsparticipatie. Bovendien werd hier expliciet aangegeven dat ook de aanbevelingen van de rekenkamer met betrekking tot de wijkplatforms hierbij zouden worden betrokken.¹⁰ Concrete stappen, of het nu gaat om kleine pilots of grotere projecten, vragen een helder kader. Deze startnotitie beoogt dan ook eerste aanzetten tot een dergelijk kader te geven. Na een beknopte schets van de bredere achtergrond van voorliggend vraagstuk gaat zij in op een analyse van de lokale situatie en worden een aantal mogelijke scenario's verkend.

Achtergrond

Zowel het coalitieakkoord *Vrij laten in vertrouwen* als het hierop gebaseerde collegeprogramma 2014-2018 hebben zich laten inspireren door een recent rapport van de Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB) getiteld *Loslaten in vertrouwen*. In dit rapport, gepubliceerd in 2012, is geconstateerd dat de verhouding tussen overheid en samenleving in de afgelopen decennia fundamenteel van karakter is veranderd: 'de afgelopen decennia [hebben] ontwikkelingen als individualisering, ontideologisering, technocratisering, economisering, informatisering en mondialisering in combinatie met lokalisering het speelveld van de representatieve democratie ingrijpend (...) veranderd'. Hierdoor is er, volgens de raad, een kloof ontstaan tussen de 'horizontale netwerksamenleving' en 'het politieke bestuur' dat 'goeddeels als vanouds – dus uitgaande van verticale, hiërarchische gezagsverhoudingen' functioneert. Dat maakte 'een nieuwe aansluiting (...) tussen de verticale sturing en de horizontale processen en bewegingen in de samenleving' noodzakelijk. Dit vraagt, volgens de raad, om 'een herschikking van taken tussen overheid en burgers' die erop gericht dient te zijn 'de invloed van mensen op beleid en besluitvorming te vergroten'.¹¹

Op deze redenering is wel een en ander af te dingen. Wij noemen hier drie punten. In de eerste plaats is het de vraag of de raad in haar overzicht van historische ontwikkelingen niet te schetsmatig uitgaat van een tegenstelling tussen het verzuilde Nederland van voor de

---

⁹ Overheidsparticipatie, informatienota 11-11-2014; Overheidsparticipatie en leefbaarheidsplannen, informatienota 7-4-2015; Notitie status trajecten wijkplatforms en overheidsparticipatie, ongedateerd (verzonden ten behoeve van vergadering Presidium, 18-5-2015).

¹⁰ Collegeprogramma, 3.

¹¹ Raad voor het Openbaar Bestuur [ROB], *Loslaten in vertrouwen. Naar een nieuwe verhouding tussen overheid, markt én samenleving* (Den Haag: ROB, 2012) 13-14.

jaren zestig en het ontzuilde Nederland van hierna. Deze schetsmatige tegenstelling doet het verleden noch het heden recht doordat de situatie van vandaag wordt afgemeten aan een geïdealiseerd beeld van het verleden.¹² In de tweede plaats gebruikt de ROB grote begrippen als individualisering zonder deze van theoretische en empirische duiding te voorzien. Daarmee wordt ‘de tijdgeest’ nadrukkelijk ingekleurd om vervolgens vast te stellen dat de overheid zich heeft aan te passen heeft aan onomkeerbare ontwikkelingen.¹³ In de derde plaats is de vraag of de ROB voldoende oog heeft voor de groepen burgers die al dan niet te vangen zijn in een concept als ‘horizontale netwerksamenleving’.¹⁴

Om deze redenen stellen wij voor niet zozeer uit te gaan van een op voorhand gegeven transformatie van de samenleving waarbij de achtergebleven overheid heeft aan te sluiten, maar de fundamentele vraag te stellen welke verhouding tussen overheid en inwoner wij eigenlijk ambiëren en hoe we deze ambitie kunnen verwezenlijken.

Analyse

In Lingewaard lijken op dit moment vier velden zichtbaar waarop deze vraag betrekking heeft: de omgang met spontaan burgerinitiatief, de omgang met geformaliseerde burgerparticipatie, de binnen het project overheidsparticipatie ingezette trajecten om te komen tot leefbaarheidsplannen en ten slotte de veranderingen binnen het sociaal domein. Hierbij valt op dat de door de ROB geconstateerde kloof tussen overheid en samenleving bijna geïnstitutionaliseerd is geraakt.¹⁵ In zijn presentatie heeft Ferenc van Damme deze kloof samengevat als een denken vanuit verschillende logica’s: waar de gemeente uitgaat van een bestuurlijk-juridische logica waarin rechtmatigheid, gelijkheid en regels centraal staan kijken inwoners veel sterker vanuit een maatschappelijke logica: is dit idee of initiatief zinvol, levert het een bijdrage aan mijn omgeving.¹⁶

Op het gebied van spontaan burgerinitiatief valt te denken aan bijvoorbeeld de kleinschalige organisatie van lokale evenementen of het willen aanpakken van de publieke

---

¹² ROB, *Loslaten in vertrouwen*, 23-26. Vgl. Peter van Dam, *Staat van verzuiling. Over een Nederlandse mythe* (Amsterdam: Wereldbibliotheek, 2011) en, met een iets andere invalshoek, Maarten van den Bos, *Verlangen naar vernieuwing. Nederlands katholicisme, 1953-2003* (Amsterdam: Wereldbibliotheek, 2012).

¹³ Op dit punt: Bram Mellink, *Worden zoals wij. Onderwijs en de opkomst van de geïndividualiseerde samenleving sinds 1945* (Amsterdam: Wereldbibliotheek, 2014).

¹⁴ Hierover recent: Evelien Tonkens e.a., *De Montessori-democratie. Spanningen tussen burgerparticipatie en lokale politiek* (Amsterdam: Amsterdam University Press, 2015).

¹⁵ Voor de helderheid: dit wil niet zeggen dat deze kloof per definitie werkelijkheid is, doordat veronderstelt wordt dat zij er is wordt ernaar gehandeld. (naar het bekende Thomas-theorema: wat voor waar wordt aangenomen is waar in haar consequenties).

¹⁶ Deze analyse gaat terug op het werk van de Duitse filosoof Jurgen Habermas en is sinds eind jaren tachtig op verschillende manieren gepopulariseerd. Voor de liefhebber: Jurgen Habermas, *The Theory of Communicative Action*, vol. II, *The Critique of Functionalist Reason* (Cambridge: Polity Press, 1987).

ruimte zonder dat dit stoelt op een formele vorm als een vereniging of stichting. Voorbeelden zijn de straatspeeldag in Huissen of de aanpak – al dan niet in overleg met de gemeente – van kleine stukken groen door particulieren. Overheden hebben het traditioneel moeilijk met deze spontane vormen van initiatief, omdat zij moeilijk ingebed kunnen worden in de bestuurlijk-juridische logica waarmee overheden gewoon zijn naar de samenleving te kijken. De onmin rondom het niet doorgaan van de straatspeeldag te Huissen is hier een interessant voorbeeld.¹⁷

Meer geformaliseerde burgerparticipatie uit zich in bijvoorbeeld de wijkplatforms, maar ook de relatie met verenigingen en stichtingen. Ook op dit punt is een meer gesignaleerde ontwikkeling in Lingewaard terug te zien. Verenigingsbesturen en wijkplatforms zijn verzamelpunten geworden van burgerexperts die aardigheid hebben in het besturen en in staat zijn met de gemeente op vergelijkbaar niveau vanuit een bestuurlijk-juridische logica te kijken naar de samenleving.¹⁸ Hierbij valt echter op dat zowel binnen de platforms als verenigingen mensen eigenlijk helemaal niet op die manier bezig willen zijn. Uit de door de rekenkamer gevoerde gesprekken met leden van de platforms komt ook naar voren dat zij liever bezig zijn met concrete actie in de wijk dan met het invullen van werkplannen en bijwonen vergaderingen van de stuurgroep.

De binnen het kader van overheidsparticipatie nu als uitwerking gepresenteerde ontwikkeling van leefbaarheidsplannen heeft het gevaar van een vergelijkbare ontwikkeling in zich. De gemeente neemt initiatief tot een dergelijk plan, gaat bij inwoners informatie en wensen ophalen en zal het plan vervolgens uitwerken. Hoe dit zich verhoudt tot de gedachten achter het begrip overheidsparticipatie zoals dat in het collegeakkoord is uitgewerkt, waarbij vooral het aansluiten bij spontaan initiatief centraal lijkt te staan, blijft vooralsnog onhelder.

Ten slotte de veranderingen in het sociaal domein. Hier lijkt het college in haar akkoord zowel als in verschillende beleidsdocumenten uit te gaan van een omgekeerde ontwikkeling.¹⁹ Hier namelijk is sprake van een transformatie van de samenleving die nog aan het begin staat: een nieuwe omgang met zorg, welzijn en ondersteuning die nog moet worden vormgegeven. Hier lijkt het erop alsof de lokale overheid hierin een belangrijke, sturende rol te spelen heeft, terwijl rondom projecten als overheidsparticipatie de overheid juist moet aansluiten bij bestaande maatschappelijke ontwikkelingen. Tegelijkertijd wordt er in beide

---

¹⁷ Wij betogen hier niet dat de organisatoren of de gemeente volledig gelijk hadden, slechts dat zij vanuit een ander perspectief naar de zaak keken. Voor een evaluatie: <https://lingewaard.pvda.nl/2015/04/10/mediahype-de-straatspeeldag/>.

¹⁸ Vgl. hier Tonkens e.a., *Montessori-democratie*. Ik wijs hier ook op de interessante discussies over burgerparticipatie tussen Jan Willem Duyvendak en Evelien Tonkens enerzijds en Jan Rotmans anderzijds op www.socialevraagstukken.nl.

¹⁹ Zie bijvoorbeeld: J. Maaskant, Startnotitie Sociaal Beleidsplan 2016-2019, 18 mei 2015.

gevallen uitgegaan van een in principe autonome individuele burger en staat zelfredzaamheid centraal. Beide velden raken zo impliciet verbonden, maar blijken bij nadere analyse toch op een tegengestelde manier benaderd te worden.²⁰

Op grond van dit overzicht lijkt het wenselijk meer concreet na te denken over hoe overheidsparticipatie, als centraal, overkoepelend thema in deze raadsperiode, kan worden uitgewerkt.

Alternatieven

Voor deze uitwerking lijken een drietal mogelijkheden voorhanden.

- De eerste is het voortgaan op de huidige, pragmatische koers waarin overheidsparticipatie als begrip niet van een nadere invulling wordt voorzien en losse pilots en het invullen van de leefbaarheidsplannen informatie moeten opleveren die als basis kan dienen voor een nieuwe werkwijze. Daarmee staat het project los van formele en informele vormen van burgerinitiatief en –participatie en heeft het vooralsnog geen raakvlakken met ontwikkelingen in het sociaal domein. Naar onze stellige overtuiging is dit geen winst. In de eerste plaats omdat het onduidelijk is hoe op deze manier de in het collegeprogramma geformuleerde doelstellingen met betrekking tot een goede omgang met inwonersinitiatieven en het verbeteren van de verhoudingen met de wijkplatforms vormgegeven kan worden. In de tweede plaats omdat het begrip overheidsparticipatie, wanneer nader uitgewerkt, een belangrijk uitgangspunt kan zijn om de gewenste transformatie in het sociale domein meer handen en voeten te geven. Daarbij lijkt immers een goede onderlinge verhouding tussen en samenwerking van lokale overheid, verenigingen, maatschappelijke partners en inwoners van groot belang voor het slagen ervan.²¹
- Tweede mogelijkheid is het zetten van een streep onder het verleden, afbouwen van oude projecten en volledig inzetten op nieuwe initiatieven. Budget voor bijvoorbeeld de wijkplatforms zou in dit scenario kunnen worden teruggebracht tot nul om zo ruimte te maken voor nieuwe inzichten en initiatieven. De conclusie van de rekenkamer dat functioneren van de platforms en samenspel tussen platforms en gemeente niet optimaal is wordt dan aangegrepen om deze vorm van geformaliseerd

---

²⁰ Een fundamentele analyse van de karakterisering van de burger als autonoom individu zie: Bas van Stokkum, *Wat een hufter! Ergernis, lichtgeraaktheid en maatschappelijke verzuiving* (Amsterdam: Boom 2010) 141-195. Internationaal gezaghebbend op dit punt nog altijd: Ulrich Beck, *Individualization. Institutionalized Individualization and its Social and Political Consequences* (Londen: SAGE Publications, 2002).

²¹ Dit laatste wordt ook door het college onderkend, zie Collegeprogramma 2014-2018, 3.

burgerinitiatief af te schaffen. Dit maakt ruimte om binnen het project overheidsparticipatie op een nieuwe manier te kijken naar initiatieven van inwoners, spontaan opborrelende ideeën te ondersteunen en de aandacht te verleggen van de openbare ruimte (waar de wijkplatforms zich vooral op lijken te richten) naar sociale samenhang en leefbaarheid in bredere zin. Echter, hiermee dreigen we het kind met het badwater weg te gooien. Immers, ervaringen van de wijkplatforms en terechte zorgen over samenspel tussen platforms en gemeenten verdwijnen achter de horizon (of beter: in de archiefkast). Daarmee is het onduidelijk of de gemeente in staat is bij nieuwe initiatieven wel direct vanaf het begin een goede manier van omgang te vinden. Ook verliezen we in dit scenario zeer waarschijnlijk een groep betrokken burgers die zich begrijpelijkerwijs in de kou gezet zullen voelen.

- Een derde mogelijkheid is de integratie van deze verschillende deelterreinen onder de koepel overheidsparticipatie. In dit scenario wordt dit begrip opgevat als een vraag: hoe kunnen we de verhouding tussen lokale overheid en inwoners zo vormgeven dat beiden het beste uit elkaar halen en op een goede manier dienstbaar zijn aan de lokale gemeenschap? Ook dit laatste scenario heeft nadelen, vooral dat hier in potentie veel overhoop gehaald wordt en dat de uitwerking ervan het nodige zal vergen van alle betrokken partijen. Wij menen echter dat dit recht doet aan in het coalitieakkoord genoemde doelstellingen en hebben daarom dit laatste scenario in een vijftal concrete aanbevelingen uitgewerkt.

Advies

Als slotstuk van deze nota doen wij een vijftal aanbevelingen. Deze zijn uiteraard slechts een eerste aanzet, kunnen worden aangevuld en/of aangepast en hebben uiteraard nog concrete uitwerking nodig. Wanneer aangenomen vraagt het initiatiefvoorstel waar deze startnotitie een nadere uitwerking van is dan ook aan het college op deze punten met concrete voorstellen te komen. Dat kan in de vorm van een breder beleidsplan overheidsparticipatie, waarin genoemde aanzetten worden opgenomen.

1. Durf serieus terug te kijken naar het verleden en steek de hand in eigen boezem. Onder inwoners bemerken wij een zekere frustratie over de omgang van de gemeente met spontaan initiatief. Meedenken van inwoners, verenigingen en organisaties wordt gewaardeerd, maar inpassen van initiatieven in lopend beleid blijkt moeilijk. Denk aan verenigingen die op basis van het accommodatiebeleid eigenlijk moeten verhuizen

maar dat niet wenselijk vinden, de ontwikkelingen op het dossier Tennisclub Bommel of de moeite die het kost te komen tot een goede overeenkomst met de Burger Initiatief Groep voor het onderhoud en beheer van de oude begraafplaats Huissen stad.

2. Neem eigen uitgangspunten serieus en streef naar nieuwe verhoudingen tussen overheid en inwoner. Ga hierbij niet uit van grotere meta-analyses, maar probeer op basis van kleine initiatieven te komen tot een antwoord op de vraag hoe gemeente en inwoners gezamenlijk kunnen optrekken. Op basis van de onder punt 1 ingezette evaluatie kan dit nader worden uitgewerkt. De leefbaarheidsplannen, maar ook de ontwikkelingen in Doornenburg waar onder regie van de dorpscontactpersonen gewerkt wordt aan een dorpsontwikkelpuntenplan en ervaringen in Angeren op het gebied van woningbouw kunnen hierin worden meegenomen.
3. Geef meer vertrouwen aan geformaliseerd burgerinitiatief. De wijkplatforms zijn hier een goed voorbeeld. Nu zijn betrokken inwoners een behoorlijk gedeelte van hun tijd kwijt aan het opstellen en doen goedkeuren van de werkplannen. Schaf deze bureaucratische rompslomp af en geef de platforms als proef voor een periode van twee jaar ongeclausuleerd hun jaarbudget. Dit kan naar eigen inzicht worden aangewend en gedeeltelijk worden gespaard en wordt aan het einde van elk jaar beknopt verantwoord. Als kader wordt slechts meegegeven dat de platforms bij nieuwe initiatieven moeten zoeken naar breed draagvlak in de wijk.
4. Geef de gebiedscoördinatoren een nieuwe rol als opbouwwerker nieuwe stijl. Maak hen actief buiten het gemeentehuis waar zij op verzoek spontane of geformaliseerde inwonersinitiatieven kunnen ondersteunen, in gesprek gaan met verenigingen en inwoners over wensen en laat hen partijen die met vergelijkbare ideeën spelen bij elkaar brengen.²² Geef deze coördinatoren binnen het gemeentehuis de mogelijkheid ideeën van onderop te melden en laat hen jaarlijks verslag doen aan zowel raad als college van hun bevindingen en activiteiten.
5. Zet vol in op de samenhang tussen leefbaarheid en sociaal domein. Breng maatschappelijke partners als de SWL samen met inwonersinitiatieven en zorg voor een goede analyse van de befaamde transformatie. Neem hierbij de gedachten rond eigen regie serieus en zorg ervoor dat mogelijke tegenprestaties en begeleid werk waar mogelijk worden ingebed in lokaal verenigingsleven, het verbeteren van de publieke ruimte en het ondersteunen van vrijwilligers.

---

²² Wij laten hier bewust in het midden of dit ook betekent dat de gebiedscoördinatoren formeel buiten het gemeentehuis geplaatst worden. Onderbrengen bij de SWL zou in dit geval een mogelijkheid zijn.

Afsluiting

In deze nota hebben wij geprobeerd het begrip overheidsparticipatie niet zozeer op te vatten als een noodzakelijke aanpassing van de lokale overheid aan een gegeven situatie, maar als een verzoek om de vraag naar de meest wenselijke verhouding tussen overheid en inwoner opnieuw aan de orde te stellen. Daarom hebben we deze nota de titel “Ruimte regelen” meegegeven. Uit zowel het rapport van de rekenkamer alsook reacties vanuit de wijkplatforms hierop blijkt dat de gemeente op dit moment nog de neiging heeft de ruimte van zowel spontaan als geformaliseerd burgerinitiatief dicht te regelen. In plaats daarvan staan wij een benadering voor waarin de gemeente ruimte voor samenwerking regelt. Vereiste daarvoor is dat de uitkomsten van die samenwerking niet op voorhand vast staat en dat het inzicht leidend is dat goede ideeën zich niet laten beperken door schotten tussen beleidsprogramma's. Daarom staan wij een nieuwe benadering voor waarin het begrip overheidsparticipatie niet gelijk gesteld wordt met een uitvoeringsproject, maar een breder kader vormt waarbinnen wordt nagedacht over het Lingewaard van de toekomst.